

Národní
muzeum
v přírodě

Valašské
muzeum
v přírodě

Valašská dědina

Domácká výroba a rukodělné činnosti

- doplňkový způsob obživy lidí na valašské vesnici

Tematický list upozorňuje na expozice, v nichž můžete zjistit informace o některých druzích domácké výroby a o pracovních nástrojích, které lidé používali.

Vydejte se do valašské vesnice a nahlédněte do chalup, kde lidé v minulosti provozovali domácké řemeslné práce a vyráběli různé výrobky.

VALAŠSKÁ
DĚDINA

Co a kde najdete?

Legenda:

- 6. Obydlí bezzemka z Leskovce - **slaměné ošatky, proutěné metly**
- 7. Chalupa miškaře ze Študlova - **soukenné papuče**
- 8. Blinkova chalupa z H. Bečvy - **výroba šindelů**
- 13. Stánisko z Karolinky-Rákošového - **zpracování ovčího mléka**
- 21. Dům chalupníka z V. Polanky - **tkaní hadrových koberců**
- 22. Usedlost Formana z V. Karlovic - **výroba provazů**
- 26. Obydlí salajkáře z N. Hrozenkova - **výroba salajky**
- 27. Usedlost rolníka z N. Hrozenkova - **tkaní plátna**

Co se doma vyrábělo?

Lidé na Valašsku se v minulosti živilí převážně zemědělstvím, v němž se snažili být soběstační. Vedle toho doma provozovali různé domácí činnosti a zhotovovali předměty, které používali pro svoji potřebu nebo je prodávali či směňovali za jiné - např. slaměné ošátky, proutěné košíky a metly, provazy, hrábě, šindele apod. Na větších hospodářstvích za ně mohli dostat zemědělské produkty - brambory, obiloviny, mouku, vejce, mléko, tvaroh, sýry apod. Někteří domácí výrobci chodili prodávat své výrobky na trhy - jarmarky do měst v blízkém okolí.

Tyto činnosti vykonávali hlavně během zimy, kdy nebyla práce na poli. Do jara muselo být vše připraveno tak, aby byl zabezpečen chod celého hospodářství. Hospodář byl od dětství vychováván k tomu, aby byl schopen udělat nejnnutnější opravy pracovních strojů a nástrojů, popř. si uměl některé pracovní pomůcky vyrobit sám.

Domácká výroba byla doplňkovým (příležitostným, sezónním) zdrojem příjmu, neboť každá možnost přivýdělku byla v domácnosti vítána. Ti nejchudší obyvatelé vesnice, zejména bezzemci a chalupníci, se zabývali domácí výrobou po celý rok. Zisk z prodeje výrobků byl sice malý, ale velmi potřebný v jejich skromném životě.

Na vesnicích pracovali také řemeslníci, kteří provozovali svoje dílny a poskytovali služby ostatním obyvatelům - např. švec, kovář, kolář aj. Ti prováděli pro hospodáře opravy většího rozsahu nebo vyráběli nové pracovní nástroje - sekery, kladiva, motyky, kosy a jiné.

Kde se pracovalo?

V zimě bývala obytná jizba zároveň i místem pracovním. V mnoha chalupách byste v minulosti našli třeba „hoblici“ - stolařský ponk s různými pracovními nástroji, „strýčka“ - pracovní stoličky, na níž se vyráběly šindele (střešní krytina), tkalcovský stav na tkaní plátna nebo hadrových koberců, ševcovský verpánek apod. Za příznivého počasí lidé využívali k některým činnostem přístřešek u chalupy nebo prostor ve stodole.

Z jakého materiálu?

K výrobě různých předmětů se využíval především přírodní materiál, který byl dostupný a ne příliš drahý - např. dřevo, proutí, sláma, konopí na provazy a hrubší plátno, len na plátno, ovčí vlna na vlněné tkaniny a sukno apod.

Ve vybraných expozicích zjistíte informace o některých pracovních činnostech, které lidé v minulosti provozovali ve svých obydlích...

